

VGR Analys 2026:15

2025 års uppföljning av Knyta samman Västra Götaland

Uppföljning av Västra Götalandsregionens program för
Knyta samman Västra Götaland 2022-2025

Innehåll

2025 års uppföljning av Knyta samman Västra Götaland	0
Innehåll.....	1
Inriktning program.....	2
Genomförande och resultat	4
Insatsområde Stärkta relationer nationellt och internationellt inom transport och infrastruktur	6
Insatsområde Utveckla transporteffektiv regional infrastruktur och öka andelen hållbart resande	9
Insatsområde Förbättra tillgången till bredband, laddinfrastruktur och förnybar elproduktion	11
Insatsområde Utveckla samverkan inom regional fysisk planering	14
Insatsområde Förbättra förutsättningarna för attraktiv platsutveckling	15
Bilaga 1: Förteckning över 2025 års beviljade projekt	17
Bilaga 2: Förteckning över verksamhetsbidrag.....	19

Inriktning program

Programmet Knyta samman Västra Götaland 2022-2025 syftar till att beskriva Västra Götalandsregionens inriktning och prioriteringar för att bidra till en hållbar och förbättrad tillgänglighet och ett transporteffektivt samhälle där nödvändiga transporter samordnas och koordineras med övrig samhällsplanering.

Att knyta samman Västra Götaland handlar om att öka närheten mellan olika delar av länet, med grannregioner, övriga Sverige och andra länder. Att göra det möjligt för människor och företag att nå varandra och ha ett utbyte med omvärlden. Knyta samman handlar också om hur människors liv och vanor påverkas och påverkas av hur omgivningen är utformad. Genom god fysisk och digital tillgänglighet till kommersiell och offentlig service samt attraktiva livsmiljöer skapas förutsättningar för människor och företag att vistas, verka och växa i alla delar av länet. Att knyta samman Västra Götaland berör också behovet av utvecklad samplanering i samhällsplaneringen och att ta hänsyn till behov och förutsättningar för elproduktion och eldistribution.

Insatsområden:

- Stärkta relationer nationellt och internationellt inom transport och infrastruktur
- Utveckla transporteffektiv regional infrastruktur och öka andelen hållbart resande
- Förbättra tillgången till bredband, laddinfrastruktur och förnybar elproduktion
- Utveckla samverkan inom regional fysisk planering
- Förbättra förutsättningarna för attraktiv platsutveckling

Figuren nedan illustrerar insatslogiken för de fem insatsområdena i programmet, vad de förväntas bidra till och hur det i sin tur bidrar till målet för den regionala utvecklingsstrategin.

Miljö- och regionutvecklingsnämnden (MRU) är huvudansvarig¹ för programmets genomförande och uppföljning, men genomförandet sker i nära samverkan med infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden (IKN) och kulturnämnden (KUN) utifrån respektive nämnds uppdrag och prioriteringar.

Programmet hänger sedan i olika grad samman med de övriga programmen för hållbar omställning. Det innebär att vissa breda insatser kan förekomma i flera rapporter utifrån olika perspektiv.

Upplägg rapport

Efter inledning då programmets inriktning beskrivs kommer ett avsnitt som rör genomförande och resultat. Varje insatsområde lyfts därefter i separata avsnitt utifrån rubrikerna genomförande samt reflektion kring genomförande. För vissa insatsområden anges även exempel på resultat.

¹ Vid beslut om programmen var regionutvecklingsnämnd (RUN) huvudansvarig i nära samverkan med övriga nämnder inom regional utveckling och beredningen för folkhälsa och social hållbarhet respektive beredningen för mänskliga rättigheter.

Genomförande och resultat

Programmet har pågått sedan 2022. Vad som finansieras styrs av programmet och respektive nämnds årliga detaljbudget. En förhållandevis stor del av genomförandet av Knyta samman Västra Götaland sker inom befintliga planer, program och strategier som utarbetats i samråd med kommuner, kommunalförbund och andra intressenter. Det gäller till exempel *Trafikförsörjningsprogrammet – Hållbara resor i Västra Götaland 2021-2025* som är det övergripande styrdokumentet för utvecklingen av kollektivtrafiken i länet. Trafikförsörjningsprogrammet följs därmed upp separat och publiceras på regionens hemsida².

Vidare kopplar även den *regional planen för transportinfrastrukturen 2022-2033*³ och prioriterade satsningar till Knyta samman. Likaså finns *bredbandsstrategin*⁴ som beskriver bredbandsmarknaden och innehåller åtgärder för bristerna i tillgång till bredband.

Området för programmet kopplar även an till regional service där det för perioden 2023-2030 finns ett *regionalt serviceprogram för landsbygds- och skärgårdsområden i Västra Götaland*⁵.

Utöver planer och program genomförs vissa projekt och verksamhetsbidrag. I figuren nedan framgår hur många projekt (pågående och avslutade⁶) och verksamhetsbidrag som i huvudsak bidrar till programmet Knyta samman Västra Götaland.

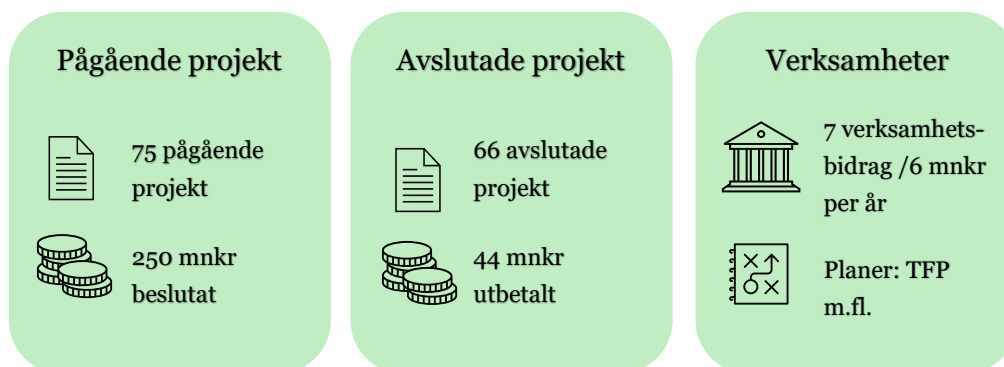
² <https://www.vgregion.se/kollektivtrafik/sa-styrs-kollektivtrafiken/trafikforsorjningsprogrammet/>

³ <https://mellanarkiv-offentlig.vgregion.se/alfresco/s/archive/stream/public/v1/source/available/sofia/run8536-588139078-57/native/Regional%20infrastrukturplan%202022-2033%20V%C3%A4stra%20G%C3%B6taland.pdf>

⁴ <https://www.vgregion.se/regional-utveckling/omraden/digitalisering/bredband/bredbandsstrategi/>

⁵ <https://www.vgregion.se/regional-utveckling/omraden/naringsliv/regionaltserviceprogram/>

⁶ Utbetalat i avslutade projekt är när möjligt de facto utbetalt.

Utöver ovan beviljas även medel till DRUM⁷ som är en förkortning av delregionala utvecklingsmedel. Dessa medel beslutar kommunalförbunden och Business Region Göteborg (BRG) själva om dessa redovisas i en separat uppföljning. I den senaste uppföljningsrapporten⁸ anges att nästan 16 mnkr av DRUM under perioden 2021–2024 har gått till insatser som förväntas bidra till Knyta samman Västra Götaland.

⁷ För 2024 uppgick DRUM-medlen till drygt 50 miljoner kronor fördelade på de fyra kommunalförbunden och för Göteborgsregionen inklusive BRG. Berörda nämnder är RUN, MN och KUN. En uppföljning av DRUM-medlen sker årligen och tas fram utifrån de underlag som KF respektive BRG skickar in. Rapporten tillgängliggörs på www.vgregion.se/analysportalen.

⁸ <https://mellanarkiv-offentlig.vgregion.se/alfresco/s/archive/stream/public/v1/source/available/sofia/rs7897-268913469-845/surrogate/DRUM%202024%20slutlig.pdf>

Insatsområde Stärkta relationer nationellt och internationellt inom transport och infrastruktur

I takt med att Västra Götaland växer krävs en effektiv infrastruktur som knyter ihop oss bättre inom länet, nationellt och internationellt och som möjliggör hållbara resor mellan olika områden. Västra Götaland har ett strategiskt läge med närhet till flera intressanta marknader och ett gloalt näringsliv.

(Programmet Knyta samman Västra Götaland 2022-2025)

Genomförande

Vad gäller infrastrukturfrågor på den nationella nivån presenterades i slutet av september Trafikverkets förslag till *nationell plan för transportinfrastrukturen för perioden 2026-2037*. VGR:s yttrande över förslaget behandlades i regionstyrelsen i början av december och ska vara regeringen till handa senast vid årsskiftet. VGR:s synpunkter grundar sig på de tidigare överenskomna infrastrukturprioriteringarna där ny järnväg Göteborg-Borås sedan tidigare finns med i planens senare period och där avtal är tecknade mellan VGR, berörda kommuner och Trafikverket. Fokus i yttrandet och i det påverkansarbete som sker gentemot den nationella nivån har under hösten varit behovet ytterligare två spår på Västra stambanan mellan Göteborg och Alingsås. Glädjande nog finns en kortare delsträcka med i planförslaget, men VGR lyfter tillsammans med flera andra parter det akuta behovet av kapacitetsförstärkning av hela sträckan - både för att möjliggöra fler hållbara personresor och ge utrymme för överflyttning av gods från väg till järnväg. I yttrandet lyfts också avsaknaden av medel till storstadsåtgärder som framkomlighet för metrobussystemet och ny spårväg i Allén. En fungerande och effektiv kollektivtrafik i storstadsområdet är avgörande för fortsatt tillväxt.

VGR deltar även aktivt i samarbetet inom STRING⁹, stråket Hamburg och Oslo. Nästföljande prioritet är de regionala järnvägarna och nya slussar i Trollhättan.

En effektiv och uppgraderad infrastruktur är avgörande för strategierna *Målbild tåg* och *Målbild koll 2035* för Göteborg, Mölndal och Partille. Infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden har under året följt

⁹ STRING är ett samarbete mellan fyra länder, åtta regioner och fem städer. Samarbetet sträcker sig från Hamburg i söder, upp till Oslo i norr.

genomförandet och vara representerad på tjänstepersonnivå i respektive pakets ledningsgrupper/styrelser. En utvärdering av *Målbild tåg 2035* har genomförts under året och infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden fattade i december beslut om att ge förvaltningen i uppdrag att revidera målbilden. Revideringsarbetet kommer att pågå under 2026 och 2027.

Inom det nationella innovationsprogrammet *ShiftSweden* har man gått från framsyn till genomförande genom etablering av tematiska och geografiska omställningslabbs som test- och utvecklingsmiljöer för systeminnovation inom samhällsbyggnad och mobilitet. I Västra Götaland har det geografiska omställningslabbet på Lindholmen i Göteborg startats, tillsammans med flera tematiska labbs som adresserar centrala systemutmaningar såsom kollektivtrafikens breddade roll, marknad och logistik för återbruk samt omvandling av trafikmiljöer och storskaliga bostadsområden. Programmet ShiftSweden har därmed byggt upp kapacitet för att visa hur omställningen kan ske i praktiken, med ytterligare utlysningar och successiv påfyllnad av labbs planerade kommande år.

Reflektioner

Som angavs inledningsvis sker arbetet kopplat till insatsområdet inom befintliga planer, program och strategier som utarbetats i samråd med kommuner, kommunalförbund och andra intressenter. Dessa planer löper på enligt plan.

Inom innovationsprogrammet *ShiftSweden* visas hur omställningen kan ske över hela Sverige på ett fossilfritt och resursmedvetet sätt, med målet att skapa attraktiva och tillgängliga livsmiljöer för alla. Det handlar om att ställa om Sverige till attraktiva och tillgängliga livsmiljöer för alla. VGR är en av parterna i ShiftSwedens programkontor, vilket ger goda förutsättningar att aktivt bidra till och driva på accelereringen av omställningen, både regionalt och nationellt.

Resultat

I utvärderingen av Målbild tåg 2035 lyfts framtagandet som en framgångsfaktor och målbilden anges som ambitiös, där långsiktighet är en styrka men där avsaknaden av prioriteringar däremot saknas. Målbilden ses som betydelsefull och som har varit till nytta på olika sätt för olika aktörer. Västtågsutredningen skapade höga förväntningar men på grund av långa processer, ledtider och otydligheter gällande ansvar och kostnader för nya stationer, har i många fall förväntningarna inte infriats. Samverkansinitiativet stationsutveckling och samhällsplanering har dock varit positivt och lyfts fram som något att arbeta vidare med. Målet om ökad tillgång till arbete, studier och fritid samt regionförstoring går i önskad riktning, men mycket återstår för att nå målet i Västkustutredningen om att öppna sju nya stationer. Resandeutvecklingen går inte i linje med målbildens intentioner.

Utvärdering Målbild tåg 2035 (Dnr IKN 2025–00217)

Insatsområde Utveckla transporteffektiv regional infrastruktur och öka andelen hållbart resande

Västra Götaland binds samman i ett nätverk av funktioner och orter med digital och fysisk infrastruktur både inom och utanför länet och landets gränser. Detta gör det möjligt för människor och företag att nå varandra. Genom ansvaret för Trafikförsörjningsprogrammet och den regionala Transportinfrastrukturplanen har Västra Götalandsregionen två kraftfulla verktyg för att bidra till insatsområdet.

(Programmet Knyta samman Västra Götaland 2022-2025)

Genomförande

Den regionala transportinfrastrukturplanen 2022-2033 beslutades av regionfullmäktige under 2022. Under 2025 har arbetet både handlat om att följa upp och driva genomförandet i enlighet med den gällande planen.

Under 2025 har också ett intensivt arbete pågått med framtagande av regional infrastrukturplan för den kommande planperioden 2026-2037. Arbetet har bedrivits enligt regeringens direktiv och genom ett tätt samarbete med kommunalförbunden. Politisk beredning har skett i beredning för hållbar utveckling (BHU). Planförslaget var mellan början av juni till slutet av september ute på remiss. Knappt 60 remissinstanser kom in med synpunkter. Efter justeringar av förslaget beslutade regionfullmäktige i slutet av november att anta regional infrastrukturplan för Västra Götalandsregionen 2026-2037, och planen skickas till regeringen senast i mitten av januari 2026.

Förslag till reviderat trafikförsörjningsprogram skickades på remiss mellan oktober 2024 -- mars 2025. Totalt sett inkom 41 remissvar från bland annat de fyra kommunalförbunden, grannregionerna, myndigheter, intresseorganisationer och civilsamhället. Efter justeringar beslutade infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden i juni att skicka programmet vidare för antagande i regionfullmäktige. *Trafikförsörjningsprogram 2026-2029 - Västra Götalands kollektivtrafikstrategi* antogs i regionfullmäktige den 4 november 2025.

Strategisk plan för kollektivtrafik på jämlika villkor var oktober 2024 – mars 2025 ute på remiss. Totalt inkom 18 remissvar. Efter justeringar antog infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden planen i december 2025.

Vad gäller kollektivtrafik har infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden under året avsatt utvecklingsmedel till Västtrafik för att utveckla och göra *Närtrafiken*, anropsstyrd kollektivtrafik, mer tillgänglig. I ett första skede ska mer digitaliserade bokningsmöjligheter utvecklas.

Infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden medfinansierar olika tester och utveckling av dynamisk kollektivtrafik, bland annat *buss-on-demand* som fortsätter i Marks kommun. I maj utökade Västtrafik tidigare tester och *buss-on-demand* ersätter under testperioden två ordinarie linjer. Initiativen syftar till att både konkret öka attraktiviteten och undersöka möjligheterna för nya former att bedriva kollektivtrafik. Om möjligt på ett mer kostnadseffektivt sätt.

Arbete med att utveckla regionala avtal för stad och landsbygd med fokus på hållbart resande har fortsatt under året. Arbetet syftar till att skapa incitament för kommunerna för att ta på sig fler och mer utmanande klimatlöften, inom ramen för Klimat 2030, för en snabbare omställning till ett hållbart samhälle. Infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden beslutade om ett första pilotavtal med Bengtsfors kommun i december 2025. Under 2026 är ambitionen att ytterligare några pilotavtal ska tas fram.

Reflektioner

Som angavs inledningsvis sker arbetet kopplat till insatsområdet inom befintliga planer, program och strategier som utarbetats i samråd med kommuner, kommunalförbund och andra intressenter. Det arbetet går enligt plan.

Vad gäller resandet i kollektivtrafiken har detta i stort sett varit oförändrat under 2025. Marknadsandelen för hållbart resande är också oförändrad. Däremot är det en nedgång i kollektivtrafikens marknadsandel, dels förklarad av nya mätmetoder, dels av minskad konkurrenskraft för kollektivtrafik jämfört med bil. Den årliga uppföljningen av Trafikförsörjningsprogrammet publiceras under våren.

Insatsområde Förbättra tillgången till bredband, laddinfrastruktur och förnybar elproduktion

För att bidra i omställningen mot ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle där transporter kan bli fossilfria, distansarbete och distansstudier möjliggörs och eltillgång säkras, krävs investeringar i bredband, laddinfrastruktur och förnybar elproduktion.

(Programmet Knyta samman Västra Götaland 2022-2025)

Genomförande

Arbetet och dialogen gentemot kommunerna har samordnats inom *Klimat 2030*. Inga ansökningar har inkommit om stöd till medfinansiering av laddinfrastruktursatsningar eller strategiska planer. Ett mindre projekt har beviljats medfinansiering. Arbetet har behövts anpassas till den översyn av stödsystemet som pågår på nationell nivå. Frågan om stöd till driftskostnader har kommit upp under året, men frågan är inte färdigt utrett.

Arbetet med att stärka den digitala sammanlänknings i Västra Götaland har under året intensifierats, med särskild inriktning på robusthet, redundans och förbättrad samordning mellan aktörer. UBit-gruppen (Utveckling av Bredband och it-infrastruktur) har fortsatt att samla länets offentliga och privata aktörer och driva gemensamma insatser i områden där marknadsförutsättningarna är begränsade. Det regionala bredbandsstödet har även i år kompletterat det statliga stödet och möjliggjort projekt som annars inte hade fått bärighet.

Särskilda insatser har genomförts för att förstärka redundansen i nätstrukturen, bland annat i Orustområdet där behovet av alternativa förbindelser är stort. Därtill har ett omfattande påverkans- och samordningsarbete bedrivits för att stödja sammanbyggnad av fiberföreningars och stadsnätstrukturer i tre prioriterade områden: Skövdeområdet, Alingsåsområdet och Göteborgsområdet. Dessa insatser syftar till att minska sårbarheten, förbättra kapacitetsmöjligheterna och skapa mer sammanhängande nät med högre motståndskraft.

Arbetet med att förbättra mobiltäckningen i delar av länet med bristande tillgång har fortsatt genom tät dialog med mobiloperatörerna. Under året har inplacering av utrustning i samhällsmaster i både Dals-Ed och Lidköping varit i fokus, med målsättningen att möjliggöra förbättrade mobila tjänster i områden där täckningen sedan länge varit otillräcklig.

För att stärka den lokala och regionala koordineringen har uppdraget för en bredbandssamordnare för Dalsland påbörjats, där fem kommuner bland annat kommer arbeta fram en bredbandsstrategi tillsammans. Denna funktion ska bidra till ett mer sammanhållet och långsiktigt arbete med digital infrastruktur i en av länets mest geografiskt utmanande delregioner.

Slutligen har en förstudie om bredbandstäckning på Västtrafiks regionala tåg genomförts. Förstudien utgör det strategiska underlaget för att under 2025 kunna gå vidare med upphandling av utrustning för fast och trådlös uppkoppling, till nytta för såväl resenärer som personal.

VGR erbjuder fortsatt stöd till kommuner och kommunalförbund genom projektet *Elektrifieringsresan*. Det handlar om att ta fram underlag till översiktsplaner eller energiplaner i syfte att snabba upp lokal elproduktion och nätutbyggnad. Projektet omfattar nu över 40 kommunerna där de flesta tagit fram övergripande screening för vindkraft. Resultaten hittills visar sammantaget på stor potential för mer sol-och vindkraft i Västra Götaland.

Under året har arbetet med *kommungränsöverskridande energiplanering i samhällsplaneringen* fortsatt. Arbetet har sin grund i den *Regionala energiöverenskommelsen* som i januari 2024 beslutades i Regionstyrelsen, efter antagande av beredningen för hållbar utveckling (BHU). Överenskommelsen innebär att kommunalförbunden och VGR gemensamt ska verka för att skapa förutsättningar för 15-20 TWh mer el och kraftigt ökad tillgång på effekt genom mer lokal produktion och nätutbyggnad till 2030, som sedan konkretiserades ytterligare i beslut i oktober 2024. Detta och ytterligare åtgärder kopplat till elektrifiering beskrivs fylligare i uppföljningen av programmet för Stärka innovationskraften.

Reflektioner

En större satsning på fortsatt utbyggnation av laddinfrastruktur är inte längre aktuellt för personbilar och lastbilar då det nationella stödsystemet fångar upp det mesta. Utbyggnaden av laddinfrastruktur är avgörande för elektrifieringen, men höga drift- och underhållskostnader innebär en växande ekonomisk belastning för många aktörer. Energimyndigheten visar att låg nyttjandegrad i kombination med kostnader för elnät, effektabonnemang, elpriser och underhåll leder till svag lönsamhet och i vissa fall risk för nedläggning av laddstationer. Myndigheten pekar därför

på behovet av mer strategisk och behovsprövad stödgivning som även stärker de långsiktiga driftsförutsättningarna för laddinfrastruktur och VGR följer detta arbete.

Behovet av el och effekt är fortsatt stort och utbyggnaden behöver ske skyndsamt för att industrin i Västra Götaland ska kunna ställa om och fortsatt vara konkurrenskraftiga. Flera nyetableringar och föreslagna investeringar hindras idag på grund av brist på el och effekt, och analys¹⁰ som VGR genomfört 2024 visar att fortsatt brist kommer att påverka Västra Götalands och Sveriges arbetsmarknad allvarligt. Fortsatt högt tryck och enighet mellan regionens aktörer krävs i frågan.

Exempel på resultat

Den Nationella Dataverkstaden för regional och kommunal datadelning är den största satsningen hittills i Sverige för att stödja och driva på arbetet med att tillgängliggöra och använda öppna och delade data. Starten skedde 2019 med VGR:s projekt "Regional samverkan för öppna data i Västra Götaland", på initiativ av det regionala Digitaliseringsrådet och beslut av den dåvarande regionutvecklingsnämnden i VGR. Satsningen utökades inför 2022 till en nationell plattform - och nu tar Internetstiftelsen över ägarskapet.

Satsning: Den nationella Dataverkstaden

Svenska Stadsnätsföreningen utsåg under våren 2025 VGR som årets bredbandsfrämjare. I motiveringen lyfts bland annat att VGR har spelat en central roll i bredbandsutbyggnaden och stärkt den digitala infrastrukturen i det egna länet. Genom strategiska satsningar och regionala medel har flera anslutningspunkter och förbättrad tillgänglighet skapats. Även den nära samverkan med kommuner, stadsnät och operatörer lyfts fram. Därtill lyfts delägarskap i ett regionalt bolag och utvecklingen av en egen 5G-plattform bidra till en robust och framtidssäker uppkoppling. VGR mottog priset på plats vid Svenska Stadsnätsföreningens konferens i slutet av mars.

Satsning: Bredband

¹⁰ Bedömning av sysselsättningseffekter från otillräcklig tillgång av eleffekt till etableringar i tillverkningsindustrin i Västra Götaland. VGR Analys 2024:19.

Insatsområde Utveckla samverkan inom regional fysisk planering

Den fysiska planeringen behöver ta hänsyn till större geografiska områden, till olika planeringsnivåer och planeringsområden. Den ökade komplexiteten innebär att fysiska och funktionella samband i många fall blivit viktigare än administrativa gränser. Samverkan på regional nivå och bättre koppling mellan regionala utvecklingsfrågor och kommunal fysisk planering kan bidra till en positiv, resurseffektiv och hållbar utveckling för Västra Götaland.
(*Programmet Knyta samman Västra Götaland 2022-2025*)

Genomförande

Det långsiktiga arbetet med att utveckla regional samhällsplanering har fortsatt under året inom ramen för satsningen *det Goda livet i Dalsland*, *Västtågsutredningen* och *Trafikförsörjningsprogrammet*.

Infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden beslutade i juni att ge utredningsmedel till utvecklingsarbete med framtidsbilder i Dalsland. Arbetet som syftar till en ökad samverkan i samhällsplaneringen genom flernivåsamverkan mellan kommuner/kommunalförbund, region och länsstyrelsen är en del i satsningen på *det goda livet i Dalsland*.

Samhällsplanering och stationsutveckling har fungerat som en testarena för regional samhällsplanering som syftar till att möjliggöra öppnandet av nya tågstationer i glesa geografier i regionen (enligt *Västtågsutredningen* och *Trafikförsörjningsprogrammet*). Att etablera nya stationer med tillhörande trafikering och utveckla bebyggelse, verksamheter och infrastruktur i stationens närhet och omland innebär en lång process med många aktörer.

Utifrån tidigare avtal mellan VGR, Vänersborgs kommun och Trafikverket om en ny station i Brålanda har de första stegen med formell planering påbörjats under hösten 2025. För övriga stationer pågår fortsatt utredning för att säkerställa rimliga trafikeringsalternativ inför eventuella avtal i likhet med Brålanda.

Insatsområde Förbättra förutsättningarna för attraktiv platsutveckling

Attraktiviteten hänger nära samman med platsens tillgång till kommersiell och offentlig service, bredband, bostäder och arbete. Men också med miljöns fysiska utformning, tillgång till natur, kultur och sociala sammanhang, samt invånarnas möjlighet till att påverka utvecklingen lokalt.

(Programmet Knyta samman Västra Götaland 2022-2025)

Genomförande

EU-initiativet New European Bauhaus (NEB) har som syfte att stärka det kulturella perspektivet på Europas omställning genom ledorden Beautiful, Sustainable, Together. Medel för projekt med denna inriktning finns avsatta i Horisont Europa och man har för avsikt att komplettera med projektmedel för roll-out/implementering. Behovet av att stärka det kulturella perspektivet i omställning är lika stort i Västra Götaland och därför togs under 2024 initiativ till att bilda en samverkansplattform för NEB. I juni beviljades ansökan för samverkansplattformen *New European Bauhaus West Sweden*.

Det redan befintliga regionala forumet för Gestaltad livsmiljö - *Dynamo Väst*, hanterar också NEB-samverkan. Under året har man deltagit i utbyte med andra samverkansplattformar i Sverige och Europa och ingått i en europeisk fortbildning kallad Capacity Building for Innovation for Place-Based Transformation där vi försökt utveckla strategier för hur vi skall implementera NEB-perspektivet i samhällsplaneringen. Samarbete kring området gestaltad livsmiljö har under året skett både mellan regionala utförarverksamheter som Kulturförvaltningen, Västfastigheter och Västtrafik och med externa aktörer inom ramen för *Dynamo Väst*.

Under hösten beslutade kulturnämnden samt miljö- och regionutvecklingsnämnden om en gemensam platsutvecklingssatsning under 2026-2027. Denna är inriktad på att stärka kluster av kulturella och kreativa näringar (KKN) utanför större städer och stärka möjligheten att transformera tomma byggnader till nya funktioner för dessa kluster. Tio platser med god spridning i länet har getts möjlighet att ingå i satsningen som processledds av den regionala kulturförvaltningen.

Projekt inom ramen för det *Goda Livet i Dalsland* har fortsatt under året. I

projektet *Hitta hem i Dalsland* är tanken att samla Dalslandskommunernas marknadsförings-, besöksnäring- och inflyttarinformation i en gemensam plattform som även ska kunna lyfta fram enskilda platsers attraktivitet och locka inflyttare till landskapet. Efter ett första år av uppbyggnad har arbetet och den externa kommunikationen gått in i en operativ fas under 2025. En framgång i arbetet är arbetssättet att involvera dalslänningarna och den starka platssamverkan som finns i landskapet.

Det regionala serviceprogrammet för landsbygds- och skärgårdsområden i Västra Götaland (RSP) har fortsatt. Företagsstödet kommersiell service har under 2025 beviljats till 31 butiker/ärenden. Det handlar om 20 butiker som fått driftstöd och 11 butiker som fått investeringsstöd. Totalt har nästan 12 mnkr beslutats om. Detta är något mer än förra året då 27 ärenden beviljades nästan 11 mnkr beviljades.

Reflektioner

Intern samverkan i VGR mellan förvaltningar och avdelningar är en förutsättning för att åstadkomma utveckling inom Gestaltad livsmiljö och platsutveckling. Det interna tvärssektoriella arbetet inom detta insatsområde har skett i en särskilt tillsatt arbetsgrupp som hanterar platsutveckling och gestaltad livsmiljö. Tack vare nu fastlagda strukturer kan detta arbeta utvecklas. VGR har länge varit en föregångare inom området och för att fortsätta utveckla arbetssättet är europeiska samarbeten ett sätt att innovera.

Exempel på resultat

I augusti 2022 brann livsmedelsbutiken på Källö-Knippla ned till grunden. Butiken drivs av den lokala Handelsföreningen Centrum. I samband med planeringen för återuppbyggnad skapades ett finansieringsupplägg med föreningen, Leader Bohuslän och Öckerö Kommun för att utveckla en ny mötesplats för både boende och besökare. Den nya anläggningen inkluderar livsmedelsbutik, bibliotek, co-workingplatser samt ytor för lunch och sociala aktiviteter. VGR:s investeringsbidrag medfinansierade delar av nybyggnationen samt investeringar i utrustning som möjliggör ett breddat serviceutbud av både kommersiell och offentlig service med butiken som central mötesplats.

Exempel på företagsstöd/investeringsbidrag

Bilaga 1: Förteckning över 2025 års beviljade projekt

De projekt som återfinns nedan har bedömts till största del beröra den aktuella prioriteringen.

DNR	Projektägare	Projekttitel	VGR-medel
IKN 2025-00001	Cykelfrämjandet	Cykelvänligaste arbetsplats	300 000
IKN 2024-00333	Västtrafik	Kultur i Kollektivtrafiken	200 000
IKN 2025-00051	IVL Svenska miljöinstitut	Avtal för hållbart resande i stad och på landsbygd-pilotprojekt	1 499 860
IKN 2025-00073	Inom ramen för ShiftSweden	Utveckling av arbetssätt för genomförande av metrobuss	1 000 000
IKN 2025-00073	Inom ramen för ShiftSweden	Geografisk omställningsarena i Mariestad	2 000 000
IKN 2025-00073	Inom ramen för ShiftSweden	Geografisk omställningsarena i Göteborg	2 000 000
IKN 2025-00073	Inom ramen för ShiftSweden	Vägen till framtidens stationsmiljöer	1 000 000
IKN 2025-00073	Inom ramen för ShiftSweden	Integrering av cykel och kollektivtrafik	2 000 000
IKN 2025-00073	Inom ramen för ShiftSweden	Datainfrastruktur för utvecklad kollektiv mobilitet	300 000
IKN 2024-00093	Västtrafik	Tilläggsbeslut: Förstudie om bredbandsuppkoppling på tåg	200 000
IKN 2025-00086	Tanum kommun	Bredbandsstöd för utbyggnad av fiberstamledningar	2 100 000
IKN 2025-00125	AB Volvo Penta	Test och demonstrations-system för dubbelriktad laddning	300 000
IKN 2025-00180	Geofencing Dalsland	Färgelanda kommun	204 000
IKN 2025-00091	VTI Statens väg- och transportforskningsinstitut	More and faster or less and slower - assumptions and consequences	300 000
IKN 2025-00269	RISE Research Institute of Sweden AB	Mot en systematisk integrering av kollektivtrafik och cykel	2 000 000
IKN 2025-00319	Skövde kommun	Pilotprojekt Cykel ombord i stadstrafiken	500 000
IKN 2025-00335	Bengtstors kommun	Pilotprojekt regionala avtal för hållbart resande i stad och på landsbygd - Bengtstors	2 000 000
IKN 2025-00326	IVL Svenska Miljöinstitutet	Uppföljning och utvärdering av effekter av subventionerade periodkort	1 118 663

IKN 2025-00295	Mariestads kommun	Gång- och cykelväg Norra infarten Batterifabrik Mariestad	4 342 560
IKN 2025-00311	IVL Svenska Miljöinstitutet	Fokusområde hållbara transporter inom Klimat 2030	1 500 000
IKN 2025-00294	Göteborgs stad	Geografiskt omställningslabb - Göteborg Lindholmen	2 000 000
IKN 2025-00293	Mariestads kommun	Hållbar mobilitet och stadsomvandling Mariestad	1 000 000
IKN 2025-00321	IVL Svenska Miljöinstitutet	Kunskapshöjande insatser för steg 1- och steg 2-åtgärder	1 132 840
IKN 2025-00323	Västtrafik AB	Närtrafik On demand	2 860 000
IKN 2025-00305	Vänersborgs kommun	Bredbandsstöd till Vänersborgs kommun för bredbandsamordnare	2 556 000
IKN 2025-00314	Skaraborgs kommunalförbund	Gemensam digitalisering Skaraborg fas 2	750 000
IKN 2025-00322	Fyrbodals kommunalförbund	Gemensam digitalisering Fyrbodals fas 2	500 000
IKN 2025-00309	Göteborgsregionens kommunalförbund	Gemensam digitalisering Göteborgsregionen fas 2	750 000
IKN 2025-00318	Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund	Gemensam digitalisering Boråsregionen Sjuhärads fas 2	375 000
IKN 2025-00171	Alingsås kommun	Bredbandsstöd för sammankoppling av stadsnät	400 000
IKN 2025-00340	Alingsås Energi AB	Bredbandsstöd för Redundans Göteborg-Alingsås	3 900 000
IKN 2025-00342	Kungälv Närenergi AB	Robusthetsåtgärd redundant fiberstruktur mellan Göteborg - Kungälv	1 925 000
IKN 2025-00328	Skövde kommun	Bredbandsstöd för sammanbindning Skövde - Falköping - Tidaholm	1 500 000
IKN 2025-00303	Trafikverket	Pilotprojekt för systemdemonstration av entreprenad med nollutsläppslösningar projekt väg 168 Tjuvkiel	18 000 000
KUN 2025-00280	ShiftSweden	Geografisk Omställningsarena i Mariestad (ShiftSweden)	100 000
KUN 2025-00280	ShiftSweden	Geografisk Omställningsarena i Göteborg (ShiftSweden)	100 000
IKN 2025-00227	HSB Göteborg Ek.förening	Bo en dag i år 2050 - upplev en dystopisk framtid i Västra Götaland	300 000
IKN 2025-00350	Lindholmen Science Park	Potentialstudie Electricity - Autonomt Metrobuss / BRT-system	299 650
IKN 2025-00127	Infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden	Framtidsbilder i Dalsland	1 100 000
MRU 2025-00162	Fyrbodals kommunalförbund	Det Goda Livet i Dalsland 2	590 000

MRU 2025-00284	Stiftelsen för Dalslands kanals framtida bestånd	Extra anslag till säkerhetsanordningar i Dalslands kanal 2025	520 000
----------------	--	---	---------

Bilaga 2: Förteckning över verksamhetsbidrag

De verksamheter som återfinns nedan fick medel för att driva verksamhet under 2025. De verksamheter som återfinns nedan kan beröra fler än denna prioritering. Det har här skett en bedömning till vilken prioritering som är den mest betydelsefulla.

Nämnd	Verksamhet	VGR-medel
IKN	Urban futures – centrum för hållbar stadsutveckling	2 000 000
IKN	IVL Svenska Miljöinstitutet - Fokusområde Hållbara transporter inom Klimat 2030	1 500 000
IKN	K2- nationellt centrum för kollektiv mobilitet	3 000 000
MRU	Europa Direkt Fyrbodal	200 000
MRU	Europa Direkt Sjuhärad	200 000
MRU	Svinesundskommittén	1 500 000
MRU	Vänersamarbetet	625 000